

Het Vlaams Parlement is een nationaal parlement

Om ook de parlementen van de deelstaten, zoals het Vlaams Parlement, een rol te laten spelen inzake **de subsidiariteitsprocedure**, is bepaald dat **elk parlement in België een nationaal parlement is, voor wat zijn bevoegdheden betreft**. Dat wordt geregeld in Verklaring 49, die België aflegde bij de ondertekening van de Europese Grondwet, en sluit aan bij de unieke Belgische regeling inzake internationale betrekkingen ('in foro interno, in foro externo').

Verklaring 49 van het Koninkrijk België inzake de nationale parlementen: "Het Koninkrijk België verduidelijkt dat, overeenkomstig zijn grondwettelijk recht, zowel de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat van het federaal Parlement als de parlementaire vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten, in functie van de bevoegdheden die de Unie uitoefent, optreden als componenten van het nationaal parlementair stelsel of als kamers van het nationaal parlement."

Om uitvoering te geven aan Verklaring 49, sloten **de zeven Belgische parlementen op 19 december 2005 een samenwerkingsakkoord**. In het samenwerkingsakkoord erkennen alle Belgische parlementen Verklaring 49 en het feit dat ze elk voor hun bevoegdheden beschouwd moeten worden als een nationaal parlement. De wetgevingsvoorstellen en raadplegingsdocumenten van de Europese Commissie worden gelijktijdig en gezamenlijk ontvangen, en door elk parlement afzonderlijk in volledige autonomie gecontroleerd op een eventuele schending van het subsidiariteitsbeginsel. De subsidiariteitsadviezen worden gebundeld en namens **het Belgische Parlementaire Stelsel** teruggestuurd naar de Europese Commissie.

Het Vlaams Parlement heeft op 1 juni 2005 een **Dienst Europa** opgericht om ervoor te zorgen dat Europa en het Europese besluitvormingsproces in het Vlaams Parlement aan bod komen. De Dienst Europa heeft de volgende concrete taken:

- informatie over Europese wetgeving en wetgevingsinitiatieven ter beschikking stellen van de vakcommissies en de Vlaamse volksvertegenwoordigers;
- aandacht besteden aan voor Vlaanderen belangrijke Europese dossiers;
- vorming over de Europese Unie en haar besluitvormingsproces organiseren voor de volksvertegenwoordigers en het personeel;
- ontwikkelen van netwerken en de invloed versterken van het Vlaams Parlement op het Europese besluitvormingsproces.

VLAAMS PARLEMENT

www.vlaamsparlement.be/diensteuropa
dienst.europa@vlaamsparlement.be
tel. 02 552 45 69
fax 02 552 44 92

Verantwoordelijke uitgever
Johan De Graeve
Vlaams Parlement
1011 Brussel

Hoe kan het Vlaams Parlement invloed uitoefenen op Europa

Het Vlaams Parlement en zijn leden kunnen invloed uitoefenen op het Europese besluitvormingsproces door controle uit te oefenen op de Vlaamse Regering en de Vlaamse ministers. Dat gebeurt vooral in de vakcommissies van het Vlaams Parlement. **Het Europese beleid van de Vlaamse Regering en de algemene Europese dossiers worden behandeld in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme. De andere commissies behandelen de belangrijke Europese dossiers voor hun beleidsdomein(en).** Zo volgt en controleert de Commissie voor Leefmilieu en Natuur het Europese milieubeleid en de standpunten van de Vlaamse Regering op dat vlak. In de vakcommissies van het Vlaams Parlement zijn 'europromotoren' aangewezen. Dat zijn volksvertegenwoordigers die, in samenwerking met de Dienst Europa, het volgen en behandelen van Europese dossiers in de commissies moeten stimuleren.

Vlaamse volksvertegenwoordigers kunnen **het Europese besluitvormingsproces controleren en beïnvloeden** door:

- schriftelijke of mondelinge vragen aan de bevoegde minister;
- interpellaties, moties en resoluties;
- gedachtewisselingen of hoorzittingen met de bevoegde minister(s), ambtenaren van de Europese Commissie of andere spelers in het Europese besluitvormingsproces.

De Vlaamse volksvertegenwoordigers beschikken over een **aantal specifieke hulpmiddelen** om het Europese besluitvormingsproces te volgen:

- "De Vlaamse Vinger aan de Europese Pols", een zesmaandelijks publicatie van de Vlaamse Regering met de stand van zaken in alle Europese dossiers die voor Vlaanderen belangrijk zijn;
- maandelijkse rapportering over EU-dossiers van de Vlaamse ministers voor Buitenlands Beleid;
- bestuderen van alle wetgevingsvoorstellen en raadplegingsdocumenten van de Europese Commissie die de Dienst Europa aan de bevoegde vakcommissies toezendt;
- deelname aan de door het Europees Parlement georganiseerde Joint Parliamentary Meetings en Joint Committee Meetings. Daar worden Europese dossiers besproken met leden van het Europees Parlement en met leden van de nationale parlementen van andere lidstaten.

De Europese rol van het Vlaams Parlement

Europa: steeds belangrijker voor Vlaanderen

Europa speelt een steeds belangrijkere rol in het dagelijkse leven van de Vlaamse burger. De invoering van de euro en het wegvallen van de grenscontroles zijn wellicht de bekendste voorbeelden. Maar ook veel Vlaamse wetgeving vindt zijn oorsprong in Europese wetgeving. Het veelbesproken Vlaamse Mestactieplan is de uitvoering van de Europese nitratenrichtlijn, de Europese habitatrichtlijn ligt aan de basis van de Vlaamse regels over bescherming van vogelreservaten, en tal van Vlaamse kwaliteitsnormen (bijv. kwaliteit van het zwemwater) zijn in feite Europees vastgelegd.

Afhankelijk van het beleidsdomein vindt een groot deel van de Vlaamse wetgeving zijn oorsprong in Europese wetgeving. De Europese Unie vaardigt jaarlijks tal van richtlijnen en verordeningen uit die grote gevolgen hebben voor Vlaamse beleidsdomeinen zoals leefmilieu, landbouw en visserij, onderzoek en ontwikkeling, infrastructuur en economie. Die Europese wetgeving moet in Vlaamse wetgeving omgezet worden. Zo niet wordt Vlaanderen door het Europese Hof van Justitie veroordeeld tot het betalen van hoge boetes en dwangsommen. De verplichte omzetting is de eindfase van een lang proces en laat weinig ruimte om nog eigen accenten te leggen.

Om Europese regelgeving te beïnvloeden, is het noodzakelijk om het wetgevingsproces vanaf het begin te volgen en te proberen in elke fase en op elk niveau invloed uit te oefenen.

Hoe worden internationale bevoegdheden geregeld in het Belgisch federalisme?

Het Belgische federale systeem wordt gekenmerkt door een **strikte bevoegdheidsverdeling** tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten. Een beleidsdomein (bijv. ruimtelijke ordening) behoort steeds tot de exclusieve bevoegdheid van een bepaalde overheid (bijv. gewest). Dat **exclusiviteitsbeginsel** sluit een hiërarchie van normen uit, zodat een federale wet en een regionaal decreet volledig op gelijke hoogte staan.

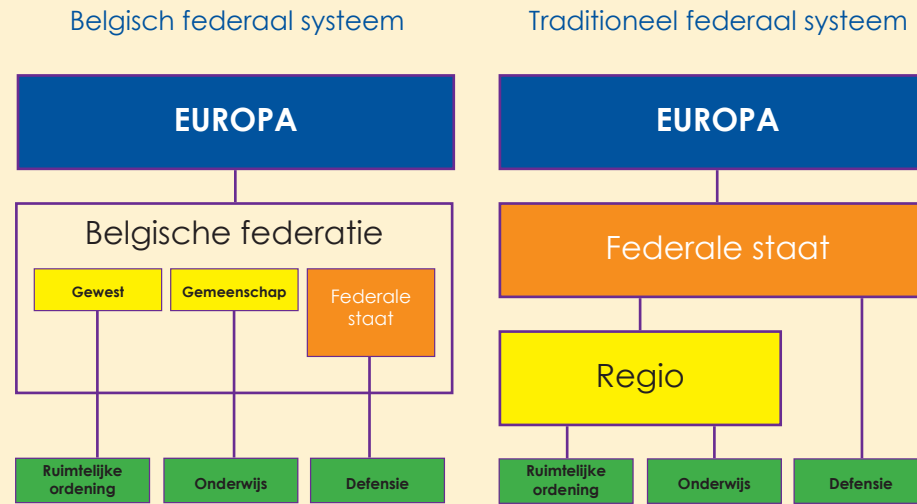
Het principe **“in foro interno, in foro externo”** is specifiek voor het Belgische federale systeem. Het bepaalt dat **een overheid die een bepaalde bevoegdheid heeft op Belgisch niveau, die bevoegdheid ook op internationaal niveau uitoefent**. Zo zijn op het Belgische niveau de gemeenschappen bevoegd voor onderwijs en kunnen alleen zij internationale verdragen betreffende onderwijs afsluiten. Deze regeling is uniek. In andere federale landen zoals Duitsland of de Verenigde Staten van Amerika, is alleen het federale niveau bevoegd voor het onderhandelen over, en het sluiten en ratificeren van internationale verdragen. Als de Vlaamse Regering internationale verdragen afsluit, moeten die verdragen in het Vlaams Parlement worden besproken en goedgekeurd. Het principe “in foro interno, in foro externo” geldt ook voor het Europese besluitvormingsproces.

Het Belgische federale systeem en de Europese ministerraden

De Europese Unie is in de eerste plaats een **samenwerkingsverband tussen nationale staten en niet tussen regio's**. In het Europese besluitvormingsproces speelt de Raad van Ministers een centrale rol. In die Raad van Ministers komen de nationale ministers samen die bevoegd zijn voor een bepaalde materie (bijv. leefmilieu). Ze nemen beslissingen bij gekwalificeerde meerderheid of met unanimiteit die gelden voor de hele Europese Unie. In België behoren bepaalde beleidsdomeinen echter tot de exclusieve bevoegdheid van gemeenschappen en gewesten.

Dankzij **het Verdrag van Maastricht (1992)** kunnen ook regionale ministers in de Raad van Ministers hun lidstaat vertegenwoordigen (artikel 203 EG). Een Vlaamse gewestminister bevoegd voor leefmilieu kan dus deelnemen aan de Europese Raad van milieuministers. Hij kan daar het woord voeren en stemmen, maar hij doet dat wel namens België (en niet Vlaanderen).

Hoe wordt bepaald welk gewest of welke gemeenschap namens België aan de Europese ministerraden deelneemt? Dat wordt geregeld in **het Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994** tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de vertegenwoordiging van België in de Europese Raad van Ministers.

Het Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 bepaalt hoe en onder welke voorwaarden het Belgische standpunt in de Raad van Ministers tot stand komt en stelt een toerbeurt in tussen de federale en regionale ministers, en tussen de regionale ministers onderling, betreffende de vertegenwoordiging van België in de Raad van Ministers. **Het Belgische standpunt in de Raad van Ministers is het resultaat van een langdurig en intens overleg in verschillende fases, tussen vertegenwoordigers of ministers van de verschillende bevoegde overheden (federaal en regionaal)**. Tijdens dat overleg wordt steeds gestreefd naar een consensus die rekening houdt met de soms verschillende belangen van de verschillende overheden. Als men er niet in slaagt een consensus te bereiken, zal de vertegenwoordiger van België in de Raad van Ministers zich tijdens de stemming onthouden.

Europa mag niet altijd optreden: de subsidiariteitstoets, een extra controlemogelijkheid voor de nationale parlementen

Aan **de Europese Grondwet**, die in oktober 2004 werd ondertekend, maar nog niet van kracht is, werden twee protocollen gehecht die de mogelijkheden van parlementen om een rol te spelen in het Europees besluitvormingsproces aanzienlijk verhogen. Zowel het protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie als het protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid, bepalen dat **nationale parlementen Europese wetgevingsvoorstellen kunnen controleren op hun respect voor het subsidiariteitsbeginsel**.

Het subsidiariteitsbeginsel bepaalt dat de Europese Unie alleen mag optreden indien haar optreden wegens schaalvoordelen betere resultaten geeft, en dezelfde resultaten niet bereikt kunnen worden door het afzonderlijke optreden van de lidstaten.

Bedoeling is dat de Europese Commissie haar wetgevingsvoorstellen naar de nationale parlementen van de lidstaten zendt. De nationale parlementen beschikken over zes weken om te onderzoeken of de wetgevingsvoorstellen het subsidiariteitsbeginsel respecteren. Indien een nationaal parlement besluit dat dit niet het geval is, kan het zijn bezwaren in een gemotiveerd advies aan de Europese Commissie bezorgen. **Wanneer een derde van de parlementen van de EU-lidstaten een negatief advies uitbrengt, moet de Europese Commissie haar wetgevingsvoorstel opnieuw in overweging nemen**. Alhoewel de Europese Grondwet niet in werking is getreden, heeft de Europese Commissie op 6 september 2006 beslist dat deze procedure toch al kan worden toegepast.

